

Pravo držav članic - Latvija

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.
Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: [lv](#).

Ta stran nudi informacije o pravnem sistemu v Latviji.

Pravni viri

Latvija ima kontinentalni pravni sistem. Najpomembnejši so pisani pravni viri.

Zakonodajni akti

Pravna razmerja med osebami javnega prava in posamezniki ali drugimi imetniki pravic urejajo zakonodajni akti (*ārējie normatīvie akti*).

Vrste zakonodajnih aktov, v padajočem vrstnem redu glede na pravno moč:

- ustava Republike Latvije;
- zakoni, ki jih sprejme parlament;
- predpisi kabineta ministrov;
- predpisi Banke Latvije, Komisije za finančni in kapitalski trg ter Komisije javnih podjetij (ti predpisi imajo v latvijskem pravnem sistemu enako pravno moč kot predpisi kabineta ministrov);
- zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti.

Predpisi prava Evropske unije se uporabljajo v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov. Organi in sodišča morajo pri uporabi predpisov prava Evropske unije upoštevati tudi sodno prakso Sodišča Evropske unije.

Predpisi mednarodnega prava se ne glede na pravni vir uporabljajo v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov. Če pride do nasprotja med predpisom mednarodnega prava in predpisom latvijskega prava, ki imata v hierarhiji zakonodajnih aktov enako pravno moč, se uporabi predpis mednarodnega prava.

Zakoni in predpisi kabineta ministrov so zavezujoči na celotnem ozemlju Latvije in v zvezi z njimi se ne more nihče sklicevati na nepoznavanje prava. Nepoznavanje zakonov in predpisov kabineta ministrov posameznika ne odvezuje obveznosti, da ravna v skladu z njimi.

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti so zavezujoči za vse fizične in pravne osebe na zadevnem upravnem območju.

Zakonodajno pobudo imajo:

- ljudstvo Latvije, kadar izvaja zakonodajna pooblastila (ena desetina vseh volivcev lahko parlamentu predloži predloge zakonov; poleg tega se lahko ljudstvo udeleži referendumov);
- parlament (*Saeima*) je pristojen za sprejemanje zakonov;
- kabinet ministrov lahko sprejema predpise, kadar je to določeno z zakonom;
- Banka Latvije, Komisija za finančni in kapitalski trg ter Komisija javnih podjetij lahko prav tako sprejemajo predpise, kadar je to določeno z zakonom;
- organi lokalnih skupnosti lahko sprejemajo predpise, kadar je to določeno z zakonom.

Notranji predpisi

Notranji predpisi (*iekšējie normatīvie akti*) so pravni akti, ki jih izdajo osebe javnega prava in z njimi določijo lastne notranje delovne postopke oziroma delovne postopke sebi podrejenih organov ali razjasnijo postopke, ki se uporabljajo za izvrševanje splošnih predpisov na področju njihove dejavnosti. Notranji predpisi niso zavezujoči za posameznike. Če oseba javnega prava sprejme odločitev v zvezi s posameznikom, ta ne more temeljiti na notranjem predpisu.

Vrste notranjih predpisov so:

- ustanovitveni akt organa (*nolikums*), ki določa njegovo notranjo strukturo in organizacijo;
- notranji poslovnik (*reglaments*), ki urejajo strukturo notranjih enot organa in njihove dejavnosti;
- priporočila (*ieteikumi*), ki določajo postopke za izvajanje diskrecijske pravice, kadar to omogočajo zakonodajni akti in notranji predpisi, da se zagotovi enotno ukrepanje v podobnih primerih; v nekaterih primerih je priporočila mogoče obiti, če za to obstaja utemeljen razlog;
- navodila (*instrukcija*), ki določajo, kako je treba uporabljati splošne predpise in splošna pravna načela;
- notranje uredbe (*iekšējie noteikumi*), ki določajo postopek za sprejetje upravnih odločb, način opravljanja nalog upravnih uradnikov in drugega osebja in pravila ravnanja ter urejajo varnost pri delu in druge zadeve v zvezi z delovanjem zadevne institucije.

Vse vrste notranjih predpisov imajo enako pravno moč. Če si pravila notranjih predpisov nasprotujejo, se uporabi predpis hierarhično višje institucije ali uradnika.

Notranje predpise lahko sprejemajo:

- kabinet ministrov;
- član kabineta ministrov;
- vodstveni organ javnega subjekta;
- vodja organa.

Pravni viri: kategorije

Pravni viri se lahko razdelijo v naslednje kategorije:

- zakoni in drugi predpisi (*normatīvie akti*): pravni akti, ki določajo, izvršujejo, spreminjajo ali razveljavljajo pravna pravila; zakoni in drugi predpisi se lahko razvrstijo kot zakonodajni akti ali notranji predpisi;
- splošna pravna načela: pisana (v zakonih in drugih predpisih) ali nepisana temeljna pravila, ki urejajo objektivno zakonitost v družbenem življenju;
- običajno pravo: pravila ravnanja, ki so se razvila zaradi dejanske uporabe v daljšem časovnem okviru; običajno pravo se uporabi pri oblikovanju pravic in razlagi pravnih določb, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom;
- sodna praksa: skupek sodnih odločb, ki vsebuje pravilne in koristne abstraktne pravne ugotovitve, ki jih lahko sodniki v drugih primerih uporabijo v obrazložitvah sodb;
- pravna doktrina (*doktrīna*): skupek uveljavljenih akademskih mnenj o razlagi pravnih določb, njihovem izvoru in uporabi; pravna doktrina se široko uporablja v obrazložitvah odločb sodišč in organov javne uprave.

Hierarhija pravnih virov

Primarni pravni viri

- zakoni in drugi predpisi: to so pravni viri z najvišjo pravno močjo; uporabljajo se v skladu z njihovim položajem v hierarhiji zakonodajnih aktov;
- splošna pravna načela: ta pravni vir se uporabi, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom; splošna pravna načela se uporabijo tudi pri razlagi zakonov in drugih predpisov; splošna pravna načela niso hierarhično urejena, temveč imajo vsa enako pravno moč;
- običajno pravo: običajno pravo se uporabi pri oblikovanju pravic in razlagi pravnih določb, če zadevno vprašanje ni urejeno z zakonom ali drugim predpisom.

Sekundarni pravni viri

- sodna praksa: sodbe sodišč, ki so v skladu s procesnimi pravili zavezujoče za sodišča, ki odločajo v drugih zadevah; te sodbe so pravnomočne, zavezujoče za vse stranke in imajo enako pravno moč kot zakon.

Sodbe ustavnega sodišča so zavezujoče za vse državne organe in organe lokalnih skupnosti, institucije in uradnike, vključno s sodišči, ter fizične in pravne osebe. Pravni akt, ki ga ustavno sodišče razglasi za neskladnega s pravnim aktom višje pravne moči, preneha veljati z dnem objave sodbe ustavnega sodišča, razen če ustavno sodišče odloči drugače.

Če ustavno sodišče mednarodni sporazum, ki ga je Latvija podpisala ali sklenila, razglasi za neskladnega z ustavo, mora kabinet ministrov poskrbeti, da se mednarodni sporazum spremeni, odpove, da se začasno prekine njegovo izvajanje ali prekliče pristop k njemu.

Če odločba ustavnega sodišča, s katero se postopek v zadevi konča, razlaga pravne določbe, je razlaga zavezujoča za vse državne organe in organe lokalnih skupnosti, institucije in uradnike, sodišča ter fizične in pravne osebe;

- pravna doktrina se široko uporablja v obrazložitvah odločb sodišč in organov javne uprave; pravna doktrina nima pravne moči niti ni splošno veljavna.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje zakonodajnih aktov

Pravico do sprejemanja zakonodajnih aktov imata **parlament (Saeima)** in **ljudstvo Latvije**, ki ima pravico do udeležbe na referendumih.

Kabinet ministrov lahko v naslednjih primerih sprejema predpise (*noteikumi*):

- kadar to določa zakon;
- za odobritev mednarodnega sporazuma ali osnutka mednarodnega sporazuma, za odpoved mednarodnega sporazuma ali začasno prekinitvev njegovega izvrševanja, če ustava ali zakon ne določata drugače;
- če je to potrebno za uporabo zakonodajnih aktov Evropske unije in če zadevnega vprašanja ne ureja zakon; ti predpisi ne smejo omejevati temeljnih pravic posameznikov.

Banka Latvije, Komisija za finančni in kapitalski trg ter **Komisija javnih podjetij** lahko sprejemajo predpise (*noteikumi*) samo, kadar to določa zakon, in v okviru svojih pristojnosti.

Organi lokalnih skupnosti lahko sprejemajo (zavezujoče) predpise na podlagi zakonov ali predpisov kabineta ministrov.

Zakonodajni postopek

V tem oddelku je kratek pregled postopkov za pripravo nove zakonodaje.

Zakoni

Predložitev predloga zakona parlamentu

Predlog zakona lahko parlamentu predložijo predsednik države, kabinet ministrov, parlamentarni odbori, najmanj pet poslancev ali – v primerih in po postopkih, določenih v ustavi – ena desetina volivcev.

Obnavljanje in sprejetje predloga zakona v parlamentu

Parlament o predlogu zakona razpravlja na treh obravnavah. Za sprejetje predloga zakona po nujnem postopku, predloga državnega proračuna, sprememb državnega proračuna in predloga zakona o ratifikaciji mednarodnega sporazuma se zahtevata samo dve obravnavi.

Predlog zakona je sprejet in postane zakon, če je bil obravnavan na treh obravnavah oziroma na dveh obravnavah v prej omenjenih primerih in če je zanj glasovala absolutna večina navzočih poslancev.

Razglasitev zakonov

Usmerjevalni odbor (*Prezidijs*) parlamenta pošlje vse sprejete zakone predsedniku države v razglasitev.

Predsednik države zakone, ki jih je sprejel parlament, razglasi najprej 10. dan in najpozneje 21. dan po sprejetju zakona. Zakon začne veljati štirinajsti dan po razglasitvi (objavi) v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če zakon določa drugače.

Pravica do začasnega zadržanja razglasitve zakona

Predsednik države ima pravico zahtevati ponovno odločanje o zakonu in zadržati objavo zakona za največ dva meseca.

Predsednik države lahko ponovno odločanje o zakonu zahteva na lastno pobudo, objavo zakona pa lahko zadrži le, če to zahteva najmanj tretjina poslancev. Predsednik države ali tretjina poslancev lahko navedeni pravici uveljavljata v desetih dneh od sprejetja zakona v parlamentu.

V zvezi z zakonom, katerega razglasitev se na tak način zadrži, se razpiše referendum na državni ravni, če tako zahteva najmanj desetina volivcev s postopkom zbiranja podpisov. Če v dveh mesecih ni prejeta nobena takšna zahteva, se zakon objavi. Referenduma ni, če za sprejetje zakona na novem glasovanju glasujejo najmanj tri četrtine vseh poslancev.

Zakon, ki ga je sprejel parlament in njegovo razglasitev začasno zadržal predsednik države, je z referendumom umaknjen, če proti njemu glasuje večina od najmanj polovice volivcev, ki so sodelovali na predhodnih parlamentarnih volitvah.

Vendar na referendumu ni mogoče odločati o vseh zakonih. Predmet referenduma ne morejo biti proračun in zakoni o posojilih, davkih, carinah, železniških tarifah, služenju vojaškega roka, razglasitvi in začetku vojne, mirovnih pogodbah, razglasitvi izrednega stanja in njegovem preklicu, mobilizaciji in odpravi mobilizacije ter mednarodni sporazumi z drugimi državami.

Začetek veljavnosti zakona

Zakon začne veljati štirinajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*), razen če zakon določa drugače. Rok za začetek veljavnosti zakona začne teči na dan po objavi zakona.

Razveljavitev zakona

Zakon preneha veljati:

- z začetkom veljavnosti zakona, s katerim se prejšnji zakon razveljavi;
- z začetkom veljavnosti prehodne določbe drugega zakona, s katero se prejšnji zakon razveljavi;
- z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni zakon odpravi;
- z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Predpisi kabineta ministrov

Predložitev predloga predpisa kabinetu ministrov

Predlog predpisa, ki ga je pripravilo ministrstvo, urad ministrskega predsednika ali organ javne uprave, ki je podrejen ministrskemu predsedniku, lahko kabinetu ministrov predloži član kabineta.

Predlog predpisa, ki ga pripravi drug državni organ ali organ lokalne skupnosti, nevladna organizacija ali organizacija socialnih partnerjev, lahko kabinetu ministrov predloži vodja zadevnega organa ali član kabineta, ki je politično odgovoren za zadevno področje, sektor ali podsektor.

Obravnavanje in sprejetje predloga predpisa kabineta ministrov

Predlogi predpisov, ki jih prejme kabinet ministrov, se notificirajo in obravnavajo na sejah državnih sekretarjev. Ko je predlog predpisa kabineta ministrov notificiran, se pošlje ustreznim ministrstvom v odobritev, po potrebi pa tudi drugim ustreznim institucijam. Mnenje ministrstva za pravosodje in ministrstva za finance je obvezno za vse predloge predpisov. Med postopkom odobritve lahko svoje mnenje predstavijo tudi predstavniki nevladnih organizacij.

Predlogi predpisov, glede katerih je bilo doseženo soglasje, se obravnavajo na seji kabineta ministrov, predlogi predpisov, glede katerih ni bilo doseženo soglasje, pa na seji odbora kabineta ministrov. Predlogi, glede katerih se na seji odbora kabineta ministrov doseže soglasje, se predložijo kabinetu ministrov v nadaljnjo obravnavo. Predlog predpisa je sprejet in postane predpis kabineta ministrov, če ga ta sprejme.

Razglasitev predpisov kabineta ministrov

Predpisi kabineta ministrov se razglasijo z objavo v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*).

Začetek veljavnosti predpisov kabineta ministrov

Predpis kabineta ministrov začne veljati dan po objavi v uradnem listu, razen če predpis določa drugače.

Razveljavitev predpisov kabineta ministrov

Predpis kabineta ministrov preneha veljati:

- z začetkom veljavnosti predpisa kabineta ministrov, s katerim se prejšnji predpis razveljavi;
- z začetkom veljavnosti končne določbe predpisa kabineta ministrov, s katero se prejšnji predpis razveljavi;
- s prenehanjem veljavnosti določbe zakona, na podlagi katere je bil predpis kabineta ministrov izdan;
- z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni predpis kabineta ministrov odpravi;
- z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Predpisi Banke Latvije, Komisije za finančni in kapitalski trg ter Komisije javnih podjetij

Razglasitev, začetek veljavnosti in razveljavitev predpisov Banke Latvije, Komisije za finančni in kapitalski trg ter Komisije javnih podjetij urejajo enaka pravila kot razglasitev, začetek veljavnosti in razveljavitev predpisov kabineta ministrov.

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti

Predložitev predloga zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti svetu lokalne skupnosti

Predlog zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti lahko svetu lokalne skupnosti predloži predsednik sveta lokalne skupnosti, odbor sveta, člani sveta, predlagatelj izrednega sestanka in predsednik mestne ali okrožne uprave.

Obnavljanje in sprejetje predloga zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti

Predlog zavezujočega predpisa organov lokalnih skupnosti je sprejet in postane zavezujoč, če več kot polovica navzočih članov sveta lokalne skupnosti glasuje zanj, razen če zakon določa drugače.

Svet pošlje predpis in obrazložiten memorandum ministrstvu za varstvo okolja in regionalni razvoj v pisni in elektronski obliki v treh dneh od datuma podpisa. Ministrstvo v enem mesecu od prejema oceni zakonitost predpisa in pošlje svetu lokalne skupnosti svoje mnenje.

Če v mnenju ministrstva ni nobenega ugovora v zvezi z zakonitostjo predpisa ali če v predpisanem roku svetu lokalne skupnosti ni poslano nobeno mnenje, svet lokalne skupnosti izda zavezujoči predpis.

Če ministrstvo meni, da je predpis v celoti ali deloma nezakonit, svet lokalne skupnosti popravi predpis v skladu z mnenjem in izda spremenjeni predpis. Če se svet lokalne skupnosti v celoti ali deloma ne strinja z mnenjem, to obrazloži v svoji odločitvi in izda predpis. Predpis se pošlje ministrstvu za varstvo okolja in regionalni razvoj v pisni in elektronski obliki v treh dneh od datuma podpisa.

Razglasitev zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Svet lokalne skupnosti razglasi zavezujoče predpise z objavo v lokalnem časopisu ali brezplačni publikaciji. Mestni svet (*Republika s pilsētas dome*) razglasi zavezujoče predpise z objavo v Uradnem listu Republike Latvije (*Latvijas Vēstnesis*). Obrazložiteni memorandum se objavijo skupaj s predpisi.

Ko začnejo predpisi veljati, se objavijo na spletu na spletišču organa lokalne skupnosti. Zavezujoči predpisi občinskih svetov (*nova da domes*) so na voljo tudi v stavbi občinskega sveta in okrožnih ali mestnih upravah.

Ministrstvo za varstvo okolja in regionalni razvoj objavlja zavezujoče predpise organov lokalnih skupnosti na svojem spletišču.

Začetek veljavnosti zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Zavezujoči predpisi organov lokalnih skupnosti začnejo veljati dan po objavi v časopisu ali brezplačni publikaciji, razen če predpis določa drugače.

Razveljavitev zavezujočih predpisov organov lokalnih skupnosti

Zavezujoči predpis organov lokalnih skupnosti preneha veljati:

- z začetkom veljavnosti zavezujočega predpisa, s katerim se prejšnji predpis razveljavi;
- z začetkom veljavnosti končne določbe drugega zavezujočega predpisa, s katero se prejšnji predpis razveljavi;
- s prenehanjem veljavnosti določbe hierarhično višjega predpisa, na podlagi katere je bil zadevni zavezujoči predpis izdan;
- z začetkom veljavnosti sodbe ustavnega sodišča, s katero se zadevni predpis odpravi;
- z iztekom obdobja, za katero je bil sprejet, če je bil sprejet za določeno obdobje.

Pravne zbirke podatkov

Latvijas Vēstnesis, Uradni list Republike Latvije

Uradna publikacija *Latvijas Vēstnesis* je uradni list Republike Latvije. Objava informacij v uradnem listu se šteje za uradno objavo.

- Uradna objava je javno verodostojna in pravno zavezujoča.
- Nihče se ne more sklicevati na nepoznavanje pravnih aktov ali uradnih obvestil, objavljenih v uradnem listu.

Od 1. julija 2012 je uradni list *Latvijas Vēstnesis* uradno objavljen v elektronski obliki na spletišču <https://www.vestnesis.lv/>. Informacije, objavljene na spletišču <https://www.vestnesis.lv/> pred navedenim datumom, se uporabljajo le v informativne namene. Za uradno objavo teh informacij se šteje njihova objava v tiskani različici *Latvijas Vēstnesis*.

Prečiščena zakonodaja

Prečiščena besedila zakonov, predpisov kabineta ministrov in drugih predpisov so na voljo na spletišču latvijske zakonodaje <http://www.likumi.lv/>. Vsa prečiščena besedila zakonov in drugih predpisov, objavljena na tem spletišču, se uporabljajo le v informativne namene. Spletišče vzdržuje uradni založnik [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Uradni založnik

Založnik uradnega lista *Latvijas Vēstnesis* je isti kot pri prejšnjem uradnem časopisu z istim imenom: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

Uradni založnik deluje v skladu z mednarodnima standardoma ISO 9001:2008 (sistem upravljanja) in ISO 270001:2005 (informacijska varnost).

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

Da, *Latvijas Vēstnesis* je na voljo brezplačno. Elektronski arhiv časopisa *Latvijas Vēstnesis* je prav tako na voljo **brezplačno**. Tudi dostop do spletne strani prečiščenih pravnih aktov je brezplačen.

Povezave

[Parlament \(Saeima\) Republike Latvije](#), [kabinet ministrov Republike Latvije](#), [Banka Latvije](#), [Komisija za finančni in kapitalski trg](#), [Komisija javnih podjetij](#), [latvijski organi lokalnih skupnosti](#), [Uradni list Latvijas Vēstnesis](#), <http://www.likumi.lv/>

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zadnja posodobitev: 07/01/2016